

قازاق اۆز ادهبىيەتىنىڭ قازىناسى

اقىندار ايتىسى

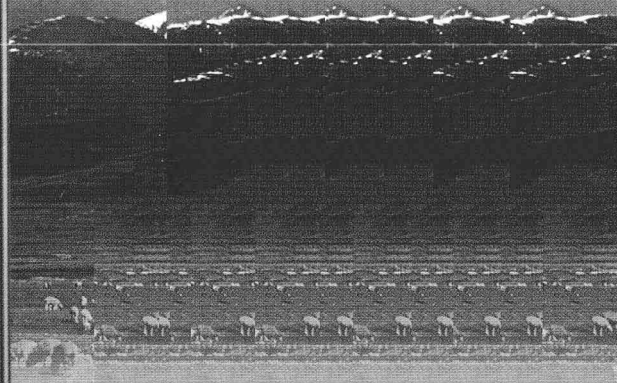

1

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

قازاق اۆزگەرتىشكە قازىناسى

اقتىدار ايتىسى

2009 ئۆزگەرتىش

图书在版编目(CIP)数据

哈萨克民间文学大典. 对唱 (一) 哈萨克文/别古苏勒坦·卡赛
编著. — 乌鲁木齐:新疆人民出版社, 2009. 5

ISBN 978 — 7 — 228 — 12550 — 0

I. 哈... II. 别... III. ① 哈萨克族 — 民间文学 — 作品
综合集 — 中国 — 哈萨克语 (中国少数民族语言) ② 哈萨克族
— 民歌对唱 — 作品集 — 中国 — 哈萨克语 (中国少数民族语
言) IV. I277

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2009) 第 079485 号

责任编辑:古丽娜孜

校 对:麦克汗

封面设计:夏提克

哈萨克民间文学大典—

对唱 (一) (哈萨克文)

别古苏勒坦 编

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码: 830001)

新疆新华书店发行

新疆八百印务有限公司印刷

880×1230 毫米 32 开本 9.875 印张

2009 年 5 月第 1 版 2009 年 5 月第 1 次印刷

印数: 1 — 3000

ISBN 978 — 7 — 228 — 12550 — 0 定价: 15.00 元

از ۇلتىمىزدىڭ تايغىداۋلى كىتاپتارىن شىعارۋعا ارنالغان مەملىكەتتىك
قارجى ارقىلى دەمەلگەن نشان

全国少数民族出版资金资助项目

جاۋاپتى رەداكتور: گۈلناز ماران قىزى
كوررەكتور: ماكەيقان مامىرقان قىزى
مۇقاپاسىن جوبالاعان: شاتتىق اغسا

قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ قازىناسى —

اقىندار ايتىسى

(1)

باسپاغا داينىدىغان: بەكسۇلتان كاسەي ۇلى

*

شىنجاڭ خالىق باسپاسى باستىردى
(ئۇرۇمچى قالاسى وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى 348 - اۋلا)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
شىنجاڭ باباي باسپا بىستەرى شەكتى سەرىكتىگىندە باسلىدى

فورمات 1/32 880 × 1230 ، 9.875 باسپا تاباق

2009 - جىل، مامىر، 1 - باسپاسى

2009 - جىل، مامىر، 1 - باسلىۋى

تىراجى: 3000 — 1

ISBN 978 — 7 — 228 — 12550 — 0

باغاسى: 15.00 يۋان

مازمۇنى

قىز بەن جىگىت ايتىسى

3.....	جىگىت پەن قىز
14.....	كەڭگىرباي مەن گۈلجان
18.....	جىگىت پەن قىرعاۋىل قىز
25.....	كەرەي قىز بەن ناۋرىزباي باتىر
30.....	ناۋرىزباي مەن قانشايم
36.....	قىز بەن جىگىت
41.....	قاۋىن قىز بەن جىگىت
43.....	جىگىت پەن قىز
50.....	وتارباي مەن قىز
58.....	مولقى جىگىت پەن شاقاباي قىز
62.....	دۈزبەنباي مەن ءدۇريا
69.....	زاعىپا مەن كىناز تورە
81.....	مەمشىباي مەن زەينەپ قىز
88.....	سەيىت پەن قۇندىن
90.....	ودامان مەن اينەك قىز
92.....	رايىمقان سوپى مەن ىلەسەن قىز
96.....	مۈلىك قىز بەن ەلەنتاي
100.....	وڭاشىباي مەن قاراتاي قىزى
103.....	ءناسى شىباق ۇلى مەن جامال قىز
108.....	ءناسى شىباق ۇلى مەن ساقشى

قاعسۇلار

- 119 ..... كۈتەبىي مەن مامانباي
- 120 ..... نۇرزايمى مەن ئەزىم
- 123 ..... كۈتەبىي اقىن مەن اسەت
- 123 ..... ئەرىپجان مەن اسەت
- 125 ..... رازقان مەن اكەسى
- 127 ..... سەلەۋ مەن مارجان
- 130 ..... بايجان مەن قودەن
- 131 ..... مەشل مەن تاۋدانبەك
- 133 ..... شۈتاي جىگىت پەن ئەتاتى قىز
- 135 ..... جامبىل مەن بولەكتىڭ قىزى
- 137 ..... جامبىل مەن ايكۇمس
- 140 ..... ئەباتش قومشا قىزى مەن ئەساۋى
- 142 ..... ئەباتش پەن سەڭسەڭ تىماق جىگىت
- 144 ..... قابانباي مەن كەلىنى
- 145 ..... جامبىلشاشاق پەن سابىرباي
- 146 ..... ەگىنشى ايل مەن كىرەكەش جىگىت
- 147 ..... ەگىنشى مەن قویشى
- 149 ..... جولاۋشى مەن ەگىنشى ايل
- 150 ..... جىگىت پەن قىزدىڭ شىلدەمانادامى ايتىسى
- 151 ..... نۇردان مەن قانشاي
- 152 ..... توقتاسىن مەن قانشاي
- 152 ..... ەگىنشى جىگىت پەن بايدىڭ قىزى

154	جىگىت پەن قىز
154	كەدەي جىگىت پەن باي قىز
155	كادىرىقان مەن قالى اقىن
157	قارسىباي مەن *الپ
157	باشاي اقىن مەن بىيە ساۋعان قىز
158	سەدىق پەن وراقان
160	نوعايىي مەن مارجاناشاق
163	بۇقپا اقىن مەن *تاتتى قىز
165	قوجا مەن احمەت
166	ۈمبەت پەن ەكى قىز
167	ماۋسىيا مەن جاقپا
168	ساكە مەن ايەل
169	سالىقباي سال مەن قۇدايى
170	البان جىگىت پەن *ادىشا
171	ساكە مەن توتا
172	بايمىزا مەن باعىمان
173	*ابلىقاسىم مەن كەلىنشەك
174	قورلىعاين مەن بوعداباي
177	المەن مەن تاكەن سال
180	قاراكوپەن مەن زەينەپ
182	قانىبەك پەن اپپاق
184	قانىبەك پەن احمەت
184	قانىبەك پەن جادىرا
185	تاڭجارىق پەن قىز
186	المەن مەن قابا ساقال
189	تاز بەن كەلىنى

190	.....	ارغىن جىگىت پەن كەرەي قىز
190	.....	اجىكە مەن كەلىنشەك
191	.....	ئىبرەئىي مەن قۇدىلىيى
192	.....	جۇلىماباي مەن اسەل
194	.....	قانالقان مەن ئۆيىقان
195	.....	اسەنەك پەن زۇكاش
196	.....	ئەنەسى مەن ماقۇت قىز
198	.....	ئەسەدۇققاس پەن دولدا قاجاقمان
199	.....	زاۋرە مەن دولدا
200	.....	باتەش پەن ئىدىرىش
201	.....	قۇداشالار مەن قۇدالار
203	.....	جولۇشى جىگىت پەن قىز
204	.....	ئەبىدقادىر مەن ورالقان
205	.....	كۇلايقان مەن ورازباي
207	.....	كۇلايقان مەن بايموللا
209	.....	توقتارقان مەن كۇلايقان
210	.....	كۇلايقان مەن بازىوللا
212	.....	ئەسەسى مەن كۇلايقان
212	.....	كۇلايقان مەن تۇراقان مولدا
213	.....	كۇلايقان مەن قاين ئەسەسى
215	.....	ئەمەت پەن ورالباي
216	.....	داۋلەي مەن بالدەزى
216	.....	راھماناجى مەن بايدىك قىزدارى
217	.....	جاڭقالى مەن بايقونس
218	.....	سارقىتباي مەن زەرەپقان
219	.....	كەلىنشەك پەن ساقاۋ جىگىت

219	..... ناۋرىزباي مەن مالاي
220	..... ورالباي مەن وڭداسىن
221	..... اسلىبەك پەن ءىيسارا
223	..... مەيزقان مەن جۇنسبەك
227	..... زامانبەك پەن كۇلان
228	..... مۇسلىمبەك پەن جۇعا
229	..... ساراجان مەن اقمادي
231	..... باقاي مەن بايىن
234	..... سماعۇل اقىن مەن ءمۇتالىپ
238	..... سۇلتان مەن ۋايىسقان
239	..... ءبىشتاي مەن بالدىزى
241	..... سولتانبەك پەن قىز
242	..... جۇمابەك پەن ءبۇبىماري
243	..... مايەن مەن كەلىنى
245	..... يىمانجان مەن مولدا جاقاش
254	..... اسىلقان مەن ءتاني
277	..... اسىلقان مەن نۇرپيا
287	..... ءباتش پەن رامازان
291	..... ملحمۇت پەن ءباتش
300	..... جولاًۋشى جىگىت پەن كەلىنشەك
301	..... جۇماش پەن زەينەش

قنز بدن جهگت ایتسی

جىگىت بىر قىز

جوعالغان مالىن ئىزدەگەن بىر جىگىت كۈشكەن ئۆلچەككە بولادى.
 كۈش توقتاپ مالىن قۇدىقتان سۇراپ جاتىر ەكەن. جىگىت قۇدىقتان
 قاۋىمەنەن سۇ ئارتىپ جانتقان قىزدان اتىن سۇراۋعا سۆيى ولەڭمەن
 سۇراغان ەكەن. قىز دا جىگىتكە ولەڭمەن جاۋاپ قايتارىپ ايتىسىپ
 قالىپتى.

جىگىت:

ايتايىن ايت دەگەننىڭ قاۋىمەن قىز،
 كەلەدى ارتقى تۈيەك ئۆلچەك قىز.
 جولاۋشى جوق جوعالغان ادام ەدىم،
 الدىمىنان سۇ قويا بەر قاۋىمەن قىز.

قىز:

كۈرىنگەن بۇدان بىلاي بەل بولادى،
 كۈپ جاۋىسا قاقتىڭ سۆيى كۈل بولادى.
 كۈشمەنەن كەلمەي جاتىپ قاۋىمەن سۇراپ،
 بەيشارا، ات ارتقان نەل بولادى؟

جىگىت:

اي باتسا قاراڭغىدا تۈن بولادى.
 كۈك قامىس قويان ەنسە جىم بولادى.
 اتمىدى جۈنمەنەن قاتار سۇراپ،
 اقىن قىز، اتى - جۈننىڭ كىم بولادى.

قىز:

قوڭىردان وزا شاپقان قوبىقتىمىن،
قاندای ەد جازعتۇرىم قابىق سىنى.
سەن سۇراساڭ، دۈسەكە، مەن ايتايىن،
ازغانا كۈشىپ جۇرگەن توبىقتىمىن.

جىگىت:

ايتايىن ايت دەگەنىڭ قاراي قاتا،
بىزدەرگە ۋىسەر قۇدايىم بەرگەن باتا.
ۋىسەردى توبىقتى دەپ قويا سالساڭ،
اقىن قىز، ولەڭمەنەن اتىڭدى اتا.

قىز:

سوقتىردىڭ سايلاپ ساداق سارى جاناي،
جىيىلار ات سۇرىنسە مۇرىنىڭ قاناي.
دۈسەكە، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
بالاسى اقسارىنىڭ اتىم اناي.

جىگىت:

اۋەدەن ۋىسەر جۇرگەن شىلالالى،
كۈپ جىلقى بايىغا بىتكەن كۈك الالى.
اتىمدى سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
بەيشارا، ات ارىتقان باغانالى.

قىز:

ماقتايدى بازار بارغان العان زاتىن،
مىنەدى بازار بارغان مازار اتىن.
دەدىڭ دە باغانالى قويا سالىدىڭ،
سۇرايىن ولەڭمەنەن قۇدام اتىن.

جىگىت:

ءشوپ شىعار تاقىر جەرگە قاساڭدايمىن،
الماعان ادام ءتىلىن قاساڭدايمىن.
اقىن قىز، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
بالاسى اقجان ەكەڭ دوساڭدايمىن.

قىز:

تۋ بىيە ءسىز تۇعاندا سويىعان ەكەن،
جىيىلىپ ەلى - جۇرتىڭ تويىعان ەكەن.
بالاسى اقجانەكەڭ دوساڭ بولساڭ،
ءتاۋىر ات ەلىڭ تاۋىپ قويىعان ەكەن.

جىگىت:

تەڭ قويىپ تەگەۋىرشىنىن ويىعان ەكەن،
شاشۇعا ءبىر توپ قاتىن تويىعان ەكەن.
بالاسى اقسارنىڭ اناي بولساڭ،
ءتاۋىر ات شەشەڭ ءسۇيىپ قويىعان ەكەن.

قونعانى اۋىلىمنىڭ جەلدى مە ەكەن،
ءسوزىمدى جىيىلغان توپ ءبىلدى مە ەكەن.
اناي قىز، سىر سۇراسىپ، سىر ايتايىق،
كۈيەۋگە اكەڭ ءسىزدى بەردى مە ەكەن.

قىز:

مىنگەنم استىمدامى كەردى دەيمىن،
شۇبىرغان كەكىلىنەن تەردى دەيمىن.
دوسەكە، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
كۈيەۋگە اكەم مەنى بەردى دەيمىن.

جىگىت:

كورىنگەن بۇدان بىلاي جەر بولادى،
كوپ جاۋسا حاقتىڭ سۆى سەل بولادى.
اناي قىز، سىر سۇراسىپ، سىر ايتايىق،
قاينىڭ ءسىزدى بەرگەن نە ەل بولادى.

قىز:

تۇرادى قوڭىر قۇلجا تاۋدان بولەك،
ەل كوشەر ەسكى جۇرتتان ويغا جونەپ.
دوسەكە، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
تومەنگى ءبىزدىڭ قاينى بولار كوبەك.

جىگىت:

ايتايىن ايت دەگەننىڭ قاراي قاتا،
بىزدەرگە ءبىر قۇدايىم بەرگەن باتا.
اناي قىز، سىر سۇراسىپ، سىر ايتايىق،
جارىڭنىڭ ءسىزدى بەرگەن اتىن اتا.

قىز:

ايتايىن ايت دەگەننىڭ نەتەر دەيىمىن،
جايدارىڭ قىامەتكە كەتەر دەيىمىن.
تۇسىندا اتا - ەنەمنىڭ اتىن اتاپ،
وبالسىن سەن سولاردىڭ كوتەر دەيىمىن.

جىگىت:

قارا شاش قارتايغاندا قاستان كەتپەس،
قىز بالا جىيرمادا جاستان وتپەس.

تۇرسىندا ئاتا - ەنەڭنىڭ اتىن ئاتا،

قۇانشى ول دا بولسا ەشتەڭە ەتپەس.

قىز:

كەلەدى جوعارتىننان جىلقى ايداعان،
سەن ايتقاندا مەن داعى قاراپ تۇرمان،
دوسەكە، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
بالاسى رعايبايدىڭ جارم قۇرمان.

جىگىت:

جۇلدىزدى اسپانداى كوپ بىلەمىن،
ولەڭدى تاۋسىلماستاي دەپ بىلەمىن.
بالاسى رعايبايدىڭ قۇرمان بولسا،
ول بولسا ءسىزدىڭ جاردى قۇپ بىلەمىن.

قىز:

تاۋ - تاۋدان تازا كۇلىك تەرپ پە ەدىڭ،
اق ءجۇزىڭدى اينامەن كورپ پە ەدىڭ.
جەرىندە مەنىڭ جارم كورگەن بولساڭ،
قوناق قىپ توقتى سويىپ بەرپ پە ەدىڭ.

جىگىت:

تاۋ - تاۋدان تازا كۇلىك تەرپ ەدىم،
اق ءجۇزىمدى اينامەن كورپ ەدىم.
بويىندا جىڭغىلدىنىڭ وترعاندا،
قوناق قىپ توقتى سويىپ بەرپ ەدىم.

قىز:

قونغانى اۆلىمىنىڭ قامىس ەكەن،
ول جارم كەلمەي كەتسە الس ەكەن.
جەرىندە مەنىڭ جارم كورگەن بولساڭ،
ار ەلگە مەنىڭ جارم تانس ەكەن.

جىگىت:

قونغانى اۆلىمىنىڭ جەلدى مە ەكەن،
سوزىمدى جىلغان توپ ەبىلدى مە ەكەن.
اناي قىز، سر سۇراسىپ، سر ايتايىق،
جارىڭىز ەسىزدى بەرگەن كەلدى مە ەكەن.

قىز:

قونغانى اۆلىمىنىڭ قالىڭ قامىس،
جۇگىردىم جار جالاي جولدان الس.
دوسەكە، سەن سۇراساڭ، مەن ايتايىن،
كەلگەنى ەبىزدىڭ جاردىڭ شولاق قامىس.

جىگىت:

جارىڭمەن كەلگەن تۇندە نەشە وينادىڭ،
بەلىڭدى قىتاي بۇعان شەشە وينادىڭ.
اناي قىز، سر سۇراسىپ، سر ايتايىق،
قىزىقتا سول ەبىر كۈنى نەنى ويلادىڭ.

قىز:

بىزدەردى جار ەسىنە المادى عوي،
نەسبە جاردان قۇداي بولمادى عوي.
كوڭلىم ويناين دەپ قانشا اۋسا دا،
ەش وىن سىزگە ايتار بولمادى عوي.

